

EDİTÖRDEN

İnsani Gelişme Endeksinin Bir Belirleyicisi Olarak Sağlık

Gelişme, ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yapılarındaki ilerlemeleri kapsayan bir kavramdır. İnsanların yaşam standartlarının ekonomik büyüme, sağlık ve eğitim düzeyi gibi temel göstergeler üzerinden iyileştirilmesi gelişmeyi sağlamaktadır. Bu nedenle tek başına ekonomik büyüme ile yeterli bir toplumsal gelişmenin sağlanması mümkün görülmemektedir. Bu anlayıştan hareketle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, insan merkezli gelişmeye vurgu yapmış ve İnsani Gelişme Endeksini geliştirmiştir.

İnsani gelişme; bireylerin seçeneklerini genişletme, refah düzeylerini artırma süreci olarak tanımlanmakta olup uzun ve sağlıklı yaşam, bilginin üretimi ve bilgiye erişim ile makul standartlarda bir yaşam için gerekli kaynaklara sahip olmak İnsani Gelişme Endeksini etkileyen temel faktörler olarak belirlenmiştir³.

İnsani Gelişme Endeksinde ülkeler gelir bileşenine göre sıralandığında 57. sırada yer alan Türkiye, okullaşma oranına göre yapılan sıralamada 112. sırada, doğumda yaşam beklentisine göre yapılan sıralamada ise 84. sırada yer almaktadır¹. Bu durumda, İnsani Gelişme Endeksinin iyileştirilmesi için neler yapılabilir? sorusu gündeme gelmektedir. Bu sorunun cevabı, Ülkemizin İnsani Gelişme Endeksini iyileştirmenin en etkili yolunun eğitim ve sağlık düzeyi değişkenlerinin iyileştirilmesi olarak şekillenmektedir. Eğitim değişkeni açısından bakıldığında 6.5 yıl olan ortalama okullaşma oranının artırılmasının ülkemiz için öncelikli konu olduğu görülmektedir². İnsanların temel haklarından olan eğitim alma haklarını kullanabilmeleri de sağlık düzeyleriyle ilişkilidir.

Bir toplumda bireylerin uzun ve sağlıklı bir yaşama sahip olması, o toplumda hem yaşam kalitesinin hem de sağlık hizmetlerinin iyi olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu noktada sağlık hizmetlerinin İnsani Gelişme Endeksine etkileri net olarak kendini göstermektedir. Toplumun sağlık gereksinimlerini karşılayacak nitelikte, sürekliliği olan, kaliteli sağlık hizmeti sunumu; sağlık düzeyinin iyileştirilmesini, sağlık harcamalarının azaltılmasını, insanların eğitim düzeyinin artmasını ve sağlıklı insanların üretim potansiyellerini destekleyerek ülke ekonomisine katkılarının artmasını sağlayacaktır.

Topluma nitelikli sağlık hizmet sunumunda hemşireler çok önemli bir konumdadır. İyi eğitim görmüş, donanımlı, profesyonel bilgi, beceri, tutum ve değerleri iyi özümsemiş hemşireler; sağlığı koruma ve geliştirme anlayışına odaklanan hemşirelik hizmetleri sunarak ülkemizin sağlık düzeyinin yükseltilmesinde olumlu etkiler oluşturacaklardır. Bilimsel, çağdaş ve profesyonel değerlerle donanmış hemşireler sundukları nitelikli

hemşirelik hizmetleri ile hem toplumun sağlık düzeyinde ve İnsani Gelişme Endeksinde anlamlı farklar oluşturacak hem de toplum açısından hemşirelik hizmetlerinin vazgeçilmezliğini, önemini ortaya koyacaktır. Daha çok okuyan, araştıran, kritik eden hemşireler, hemşirelik mesleğinin olduğu kadar toplumun da değişim ve gelişiminde temel unsur olacaktır.

Prof. Dr. Hatice TEL AYDIN

Editör

Kaynaklar

- 1.Demir Şeker S. Türkiye'nin İnsani Gelişme Endeksi ve Endeks Sıralamasının Analizi. T.C. Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, 2011, Yayın No:2828.
- 2.Ortaş İ. Türkiye ve Dünyada kitap okuma değerlerinin karşılaştırılması ve sosyal yaşamımıza etkileri. Türk Kütüphaneciliği 2014,28(3):323-337.
- 3.Günsoy G. İnsani gelişme kavramı ve sağlıklı yaşama hakkı. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi 2005,1(2):35-52.